

תורה אור • פרשת יתרו • מאמר 5

מראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן

”מראיהן ומעשיהן”

רק מה שנעלה מההבחנה בין מעלה למטה יכול להגיע עד למטה ממש: כמו אופן בתוך אופן, או כתר שאין לו ראש ורגל, השער החמישים שהתגלה בשבועות הוריד את התורה עד למעשה גשמי. משה, שהחזיק בארבעים ותשעה שערים, המשיך אותה למטה בבחינת ”נוצר חסד” — חסד נסתר שלמעלה מהשתלשלות, שמגיע אפילו לעולמות הפירוד.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/5

הנקודה

רק מה שנעלה מההבחנה בין מעלה למטה יכול להגיע עד למטה ממש: כמו אופן בתוך אופן, או כתר שאין לו ראש ורגל, השער החמישים שהתגלה בשבועות הוריד את התורה עד למעשה גשמי. משה, שהחזיק בארבעים ותשעה שערים, המשיך אותה למטה בבחינת "נוצר חסד" – חסד נסתר שלמעלה מהשתלשלות, שמגיע אפילו לעולמות הפירוד.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

יחזקאל ראה את אופני המרכבה "כמו אופן בתוך אופן": אופן קטן בתוך אופן גדול נמוך ממנו למעלה, אך גבוה ממנו למטה. לכן "רוח החיה", בלשון יחיד, נמשכת ממקום גבוה כל כך, שמעלה ומטה שווים לפניו: מדרגת אדם, הכוללת את כל ארבע החיות ואין בה ימין ושמאל. כל מדרגה בבריאה היא עיגול בתוך עיגול כזה. ארבעים ותשעת ימי העומר הם אור שיש בו מעלה ומטה, אך השער החמישים, שהתגלה בשבועות, מקיף את הכול כמו כתר, ולכן התורה שניתנה בו מגיעה עד למעשה גשמי. משה, שהחזיק בארבעים ותשעה שערי בינה, המשיך אותו למטה, כשם שהמשיך את שלוש עשרה מידות הרחמים. מביניהן, "נוצר חסד" הוא חסד נסתר שלמעלה מהשתלשלות, ואילו "עושה חסד" שבעשרת הדיברות הוא חסד של אברהם באצילות. שניהם הם "לאלפים": מדרגות נפרדות, שהנהר דינור מפריד ביניהן – כמו בין גני עדן – והנוצרות, כמו האות אל"ף, באמצעות צמצום והמשכה. חסדו של אברהם נשאר באצילות; חסדו של משה, שמכתר, מגיע לעולמות הנפרדים.

מבנה

1	אופן בתוך אופן	2-11
באופן קטן בתוך אופן גדול מתחלפים מעלה ומטה. רוח החיה נמשכת ממקום הנעלה משניהם: מדרגת אדם, הכוללת את כל ארבע החיות ואין בה ימין ושמאל.		
2	השער החמישים והתורה	31
ארבעים ותשעת ימי העומר הם אור שיש בו מעלה ומטה; השער החמישים, שהתגלה בשבועות, מקיף את הכול כמו כתר, ולכן התורה שניתנה בו מגיעה עד למעשה גשמי.		
3	משה ושני החסדים	41
משה, שהחזיק בארבעים ותשעה שערים, המשיך למטה את שלוש עשרה המידות. "נוצר חסד" הוא חסד נסתר שלמעלה מהשתלשלות, מקורו; "עושה חסד" הוא חסד של אברהם שבאצילות, שבתוך ההשתלשלות.		
4	אלפי מדרגות	7-51
"לאלפים" פירושו מדרגות זו למעלה מזו, שהנהר דינור מפריד ביניהן, כפי שרבי זירא התענה כדי לשכוח את התלמוד הבבלי. בירידתו למטה הן נעשות צמצומים רצופים, ששורשם באלפי"ן של שם מ"ה.		
5	צורת האל"ף	9-81
האל"ף של "אהיה" היא אור המוכן להתגלות. הוי"ו והוי"ו שבה מראות צמצום ואחריו המשכה, החוזרים ונשנים לאורך כל השתלשלות העולמות.		

חסדו של אברהם נשאר באצילות; חסדו של משה, שמכתר, מגיע לעולמות הנפרדים. רבא ורב יוסף הכירו כל אחד את מדרגתו, וראשי הישיבות, שהם מבחינת משה, ממשיכים למטה אהבה ויראה.

מושגים

אופן בתוך אופן אופן בתוך אופן

דימוי אופני המרכבה של יחזקאל. באופן קטן שנמצא בתוך אופן גדול, האופן הגדול גבוה יותר למעלה והקטן גבוה יותר למטה: מה שנעלה משניהם יכול להגיע עד לנקודה הנמוכה ביותר.

השער החמישים שער החמישים

הגבוה מבין חמישים שערי בינה, שהתגלה בשבועות לאחר ארבעים ותשעת ימי העומר. הוא כולל ומקיף את כל ארבעים ותשעת השערים, אין בו מעלה ומטה, והוא כתר.

נוצר חסד ועושה חסד נוצר חסד ועושה חסד

"נוצר חסד", מדרגתו של משה, הוא חסד נסתר שלמעלה מהשתלשלות, מקורו ושורשו. "עושה חסד", מדרגתו של אברהם, הוא חסד שבאצילות, בתוך ההשתלשלות.

נהר דינור נהר דינור

הנהר שהנשמה טובלת בו בין העולם הזה לגן עדן, ושוב בין גן עדן התחתון לגן עדן העליון, כדי לשכוח את מה שידעה ונהנתה ממנו במדרגה שמתחת.

האליף אליף

אות של "אהיה", שפירושו "מוכן להתגלות". צורתה — יו"ד למעלה, וי"ו ויו"ד למטה — מראה שכל המשכה נעשית באמצעות צמצום, והיא מעניקה למדרגות את שמן, אלפים.

משה משה

ניתנו למשה ארבעים ותשעה שערי בינה, והוא עמד סמוך לשער החמישים והמשיך אותו למטה: את התורה, את שלוש עשרה המידות ואת "נוצר חסד", שמגיע גם לעולמות הנפרדים. ראשי הישיבות שבכל דור הם מבחינתו.

קטע 1 • 11-2

אופן בתוך אופן

1 מראיהם ומעשיהם^{1,2} כאשר יהיה האופן בתוך האופן. פ"י כמו אופן קטן בתוך אופן גדול³ שאופן הגדול הסובב את אופן הקטן למעלה הוא גבוה מן אופן הקטן ומלמטה בתחתית אופן הקטן מלמעלה מן הגדול.

"מראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן". כלומר, כמו אופן קטן בתוך אופן גדול: למעלה, האופן הגדול המקיף את האופן הקטן גבוה ממנו, ואילו למטה, בתחתית, האופן הקטן גבוה מן הגדול.

המאמר פותח במילים מחזון המרכבה של יחזקאל: האופנים, שהם גם סוג של מלאכים, נראו "כאשר יהיה האופן בתוך האופן". אדמו"ר הזקן מתאר אופן קטן בתוך אופן גדול: למעלה האופן הגדול גבוה יותר, אך למטה האופן הקטן גבוה יותר, כך שהמעלה והמטה מתחלפים.

כך הוא רוח החיה באופנים^{4,5,6} דלא כתיב רוח החיות דהא ד' חיות הן במרכבה אלא הענין שכדי להיות הרוח דייקא ממקום עליון מאד שמעלה ומטה שוין לפניו כי מה שהוא יותר עליון יכול לירד ולהתפשט למטה.

כך גם "רוח החיה באופנים". לא נאמר "רוח החיות", [אף] שבמרכבה יש ארבע חיות. אלא העניין הוא שכדי שתהיה הרוח [באופנים, היא באה] דווקא ממקום נעלה מאוד, שלפניו המעלה והמטה שווים. שכן מה שנעלה יותר יכול לרדת ולהתפשט למטה.

יחזקאל אומר גם "רוח החיה באופנים" בלשון יחיד, אף שראה ארבע חיות, היצורים החיים הנושאים את המרכבה. אדמו"ר הזקן מסביר שהרוח המניעה את האופנים באה ממקום נעלה כל כך, שלפניו המעלה והמטה שווים; ורק דבר שנעלה כל כך יכול לרדת ולהתפשט עד למטה.

2 וזהו רוח החיה הידוע הוא בחי' כללות של הדי' חיות שכללותן הוא בחי' אדם כי פני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל⁷

וזהו "רוח החיה" הידועה: זו בחינת כללות ארבע החיות, שכללותן היא בחינת אדם. שהרי "פני אריה אל הימין" ו"פני שור מהשמאל",

"היחיה" בלשון יחיד היא הבחינה הכוללת את ארבע החיות. לכל אחת מחיות המרכבה שראה יחזקאל היו פני אדם, פני אריה מימין, פני שור משמאל ופני נשר. האריה והשור שייכים כל אחד לצד אחד, ואילו אדם הוא הכלל הכולל את כולם.

משא"כ בחי' אדם אין בו ימין ושמאל. ולכן נק' אדם אדמה לעליון^{8,9} לאדם שעל הכסא¹⁰ כו'.¹¹

ואילו בבחינת אדם אין ימין ושמאל. לכן היא נקראת אדם: "אדמה לעליון", לאדם שעל הכיסא וכו'.

בניגוד לאריה ולשור, בחינת אדם אינה שייכת לצד זה או לצד אחר. שמה, אדם, קשור למילה "אדמה", מתוך הפסוק בישעיהו "אדמה לעליון". בחינה זו דומה לאדם — דמות אדם — שראה יחזקאל על הכיסא.

קטע 2 • 31

השער החמישים והתורה

3 והנה כמו שהוא הענין באופנים כן הוא בכל ההשתלשלות מרום כל דרגין שהם בבחי' כאשר יהיה האופן בתוך האופן שעגול מקיף את כל שלמטה כו'.

והנה, כפי שהדבר באופנים, כך הוא בכל סדר ההשתלשלות, מן הרום שבכל הדרגות: הן בבחינת "כאשר יהיה האופן בתוך האופן", שכן עיגול מקיף את כל מה שלמטה ממנו וכו'.

מה שנאמר על האופנים נכון בכל דרגה מדרגות הבריאה, מן הגבוהה ביותר ועד הנמוכה ביותר. כמו גלגל גדול המקיף גלגל קטן, כל דרגה עליונה היא עיגול המקיף את כל מה שמתחתיה.

ולכן בחג השבועות גילוי של שער החמישים¹² (שאחר מ"ט) ימי הספירה שהם מבחינת ז' שמות שאינן נמחקין שהם בחי' התפשטות בבחי' ממכ"ע להיות בחי' מעלה ומטה ראש ורגל כו'.

לכן, בחג השבועות יש גילוי של השער החמישים, הבא לאחר ארבעים ותשעת ימי הספירה. ימים אלה שייכים לבחינת שבעת השמות שאינם נמחקים, שהם בחינת התפשטות בבחינת ממלא כל עלמין, שבה יש בחינת מעלה ומטה, ראש ורגל וכו'.

ארבעים ותשעת ימי ספירת העומר, מפסח ועד שבועות, שייכים לשבעת שמות ה' שאינם נמחקים. בדומה לאור ממלא כל עלמין, הם מתפשטים בסדר שיש בו מעלה ומטה, ראש ורגל; בשבועות, היום החמישים, מתגלה השער החמישים שמעבר להם.

אבל שער החמישים הוא הכולל ומקיף כל הבחי' ¹³ ואין שם בחי' מעלה ומטה כלל וכו' נתנה תורה לישראל מ"ע ומליית המשכת אור א"ס בעשייה גשמית הוא ענין כתר תורה

אבל השער החמישים הוא הכולל ומקיף את כל הבחינות, ואין בו כלל בחינה של מעלה ומטה. בו ניתנה תורה לישראל: מצוות עשה ומצוות לא תעשה, הממשיכות את אור אין סוף בעשייה גשמית. זהו ענין כתר תורה,

השער החמישים כולל ומקיף את כל ארבעים ותשע הבחינות, ולכן אין שייכות בו כלל למעלה ולמטה. בו ניתנה התורה, הכוללת מצוות לעשות ומצוות שלא לעשות, המקוימות במעשה גשמי וממשיכות את אור אין סוף אל העולם הגשמי; זהו "כתר תורה".

כמו כותרת ועטרה שעל הראש מלמעלה בבחי' שאין בה בחי' ראש ורגל כו'. שלכן הוא מתפשט למטה כמו למעלה. וכמו ענין האופן שבתוך האופן כנ"ל.

כמו כותרת ועטרה שעל הראש מלמעלה, בבחינה שאין בה בחינת ראש ורגל וכו'. לכן הוא מתפשט למטה כפי שהוא למעלה. וכמו ענין האופן שבתוך האופן, כנזכר לעיל.

כתר מונח מעל הראש, וכעיגול אין בו ראש ורגל. לכן מה שנמשך מדרגה זו מתפשט למטה כפי שהוא למעלה, בדומה לאופן החיצון, שהוא הגבוה ביותר למעלה וגם הנמוך ביותר למטה.

קטע 3 • 41

משה ושני החסדים

4 והנה המשכה זו היא על ידי בחינת משה. משה ידבר¹⁴ כי עליו נאמר ותחסרהו מעט מאלקים¹⁵ שכל המי"ט שערי בינה נמסרו לו.¹⁶ ומחמת זה היה קרוב לשער החמישים להמשיך ממנו.

והנה המשכה זו נעשית באמצעות בחינתו של משה. "משה ידבר", שעליו נאמר: "ותחסרהו מעט מאלקים", שכן כל ארבעים ותשעת שערי בינה נמסרו לו. משום כך היה קרוב לשער החמישים, שממנו המשיך.

שער החמישים נמשך באמצעות משה, כפי שנאמר בפסוק על מתן תורה: "משה ידבר". הגמרא דורשת את הפסוק "ותחסרהו מעט מאלקים", ומלמדת שמתוך חמישים שערי בינה נמסרו למשה כל השערים מלבד אחד; לכן עמד סמוך לשער החמישים ויכול היה להמשיך ממנו.

ולכן המשיך הוא הי"ג מדות הרחמים וכדאיתא בזוהר ע"פ ויקרא¹⁷ הוי"ה הוי"ה כו' דויקרא קאי על משה שהוא קרא והמשיך הוי"ה כו'.

לכן הוא המשיך את שלוש עשרה מידות הרחמים, וכפי שמוכח בזוהר על הפסוק "ויקרא: הוי", הוי"ה וכו': "ויקרא" מוסב על משה — הוא שקרא והמשיך את הוי"ה וכו'.

מאותה סיבה משה הוא שהמשיך את שלוש עשרה מידות הרחמים. הזוהר מפרש את "ויקרא: הוי", הוי"ה כקריאה של משה, שבאמצעותה המשיך את שם הוי"ה.

(ופי' הפסוק ויעבר ה' על פניו של משה ויקרא משה) שהם מקורות להשתלשלות העולמות אצילות כו'.

(ופירוש הפסוק הוא: "ויעבור ה' על פניו" — לפני משה — "ויקרא": משה.) [מידות אלו] הן המקורות להשתלשלות העולמות, אצילות וכו'.

לפי פירוש זה של הפסוק, ה' עבר לפני משה, ומשה הוא שקרא. שלוש עשרה המידות הן המקורות שמהם משתלשלים העולמות, החל באצילות.

וזהו ענין נוצר חסד. נוצר אותיות צנור ואותיות רצון.¹⁸ וגם פי' נוצר שומר היא בחי' השמירה במחשבה בבחי' העלם קודם שבא לידי גלוי.

וזהו ענין "נוצר חסד". אותיות "נוצר" הן גם אותיות "צנור" וגם אותיות "רצון". "נוצר" פירושו גם שומר: זו בחינת השמירה במחשבה, כשהדבר עדיין בהעלם, קודם שבא לידי גילוי.

"נוצר חסד" היא אחת משלוש עשרה המידות. אפשר לצרף מחדש את אותיות "נוצר" וליצור מהן את המילים "צנור" ו"רצון"; "נוצר" פירושו גם לשמור, כמו רעיון הנשמר בהעלם במחשבה קודם שהוא מתגלה.

משא"כ ועשה חסד שבעוה"ז ועושה היא בחי' תקון כמו ועשתה את צפרניה.¹⁹ היינו בחי' ומדרגת אברהם חסד דאצי"י²⁰ ולכן נוצר חסד כתיב קודם פוקד עון אבות.²¹

לא כך הדבר ב"ועושה חסד" שבעולם הזה: "עושה" היא בחינת תיקון, כמו "ועשתה את צפרניה". כלומר, זו בחינתו ומדרגתו של אברהם, חסד דאצילות. לכן "נוצר חסד" כתוב לפני "פוקד עון אבות".

החסד שנעשה בעולם הזה, כ"ועושה חסד" שבעשרת הדיברות, שונה: "עושה" פירושו לתקן, כמו בפסוק על אישה שנשבתה: "ועשתה את צפרניה", כלומר טיפלה בהן. זהו חסד דאצילות, מדרגתו של אברהם; סדר הפסוקים מראה את ההבדל: בשלוש עשרה המידות "נוצר חסד" בא לפני "פוקד עון אבות".

שפוקד עון אבות הוא אחר סיום היג"מ שמסיים ונקח משא"כ ועושה חסד כתיב אחר פוקד עון אבות לפי שהוא בחי' חסד שבסדר השתלשלות.

שהרי "פוקד עון אבות" מופיע לאחר סיומן של שלוש עשרה המידות, המסתיימות ב"ונקה". לעומת זאת, "ועושה חסד" כתוב אחרי "פוקד עון אבות", משום שזו בחינת החסד שבתוך סדר ההשתלשלות.

שלוש עשרה המידות מסתיימות ב"ונקה", ורק אחריהן מופיע "פוקד עון אבות". אבל בעשרת הדיברות "ועושה חסד" בא אחרי "פוקד עון אבות", מפני שזהו חסד הפועל בתוך סדר העולמות.

משא"כ נוצר חסד היא²² בחינת חסד שלמעלה מעלה מסדר השתלשלות רק שהוא בחי' מקור ושרש כו'.

לעומת זאת, "נוצר חסד" הוא בחינת חסד שלמעלה הרבה מסדר ההשתלשלות, אלא שהוא בחינת מקור ושורש וכו'.

"נוצר חסד", לעומת זאת, הוא חסד הנעלה הרבה מסדר זה. הוא אינו חלק מן ההשתלשלות עצמה, אלא המקור והשורש שלה.

קטע 4 • 51-7

אלפי מדרגות

5 ועל בי' בחי' חסד הנ"ל נאמר לאלפים כו' פי' אלפים²³ מדרגות. וענין המדרגות שהם מדרגה אחר מדרגה.

ועל שתי בחינות החסד שהוזכרו לעיל נאמר "לאלפים" וכו'. הכוונה היא לאלפי מדרגות. משמעותן של מדרגות היא שהן באות מדרגה אחר מדרגה.

שני הפסוקים העוסקים בשני סוגי החסד האלה ממשיכים ואומרים "לאלפים": "נוצר חסד לאלפים" ו"עושה חסד לאלפים". אדמו"ר הזקן מפרש את המילה "אלפים" כאלפי מדרגות, שכל אחת באה בעקבות זו שלפניה.

היינו כגון מדרגת ג"ע התחתון שאחר עוה"ז שצ"ל נהר דינור²⁴ מפסיק לטבול בו כדי שישתכח ממנו כח הזוכר הגשמי. שכיון שהוא זוכר גשמיות א"א לו להתענג בגי"ע.

כלומר, לדוגמה, מדרגת גן עדן התחתון, שבאה לאחר העולם הזה: נהר דינור צריך להפריד ביניהם, ויש לטבול בו כדי שכוח הזיכרון הגשמי יישכח ממנו. שכן כל עוד הוא זוכר דברים גשמיים, הוא אינו יכול להתענג בגן עדן.

לדוגמה, לאחר העולם הזה בא גן עדן התחתון, וביניהם מפריד נהר דינור, שבו על הנשמה לטבול. הטבילה גורמת לנשמה לשכוח את זיכרונותיה הגשמיים, שכן כל עוד היא זוכרת דברים גשמיים, היא אינה יכולה להתענג בגן עדן.

6 ולכן כשעולה מגי"ע התחתון לעליון צ"ל גי"כ נהר דינור²⁵ לשכוח ההשגה ותענוג שבגי"ע תחתון וכענין שמצינו בגמרא²⁶ דר' זירא צם מאה תעניות דלישכח תלמוד בבלי כו'

לכן, כאשר עולים מגן עדן התחתון לגן עדן העליון, יש צורך גם בנהר של אש, כדי לשכוח את ההשגה והתענוג שבגן עדן התחתון. הדבר דומה למה שמצאנו בגמרא: רבי זירא צם מאה צומות כדי שישכח את התלמוד הבבלי וכו',

כך גם בדרגה גבוהה יותר: העלייה מגן עדן התחתון לגן עדן העליון מחייבת מעבר נוסף בנהר של אש, כדי לשכוח אפילו את ההבנה והתענוג שבגן עדן התחתון. הגמרא מספרת שכאשר רבי זירא עלה לארץ ישראל, הוא צם מאה צומות כדי לשכוח את התלמוד הבבלי.

הגם שלמד תלמוד בבלי בדו"ר עד דלא שלט בו האור כנודע ממעשה דקטינא חריך שקיה.^{27, 28}

אף שלמד את התלמוד הבבלי באהבה ויראה, עד כדי כך שלא הייתה לאש שליטה עליו, כפי שידוע מהסיפור על "קטינא חריך שקיה".

הוא עשה זאת אף שלמד את התלמוד הבבלי באהבה ויראה, בטהרה כזאת שלא הייתה לאש שליטה עליו. הגמרא מספרת שהיה יושב בתנור חם בלי להינזק, עד שיום אחד נכוו רגליו והוא כונה "קטינא חריך שקיה" — הקטן שרגליו חרוכות.

7 וכך יש אלפים מדרגות מדרגה אחר מדרגה עילוי אחר עילוי. וכן בהמשכה מלמעלה למטה הן הם

וכך יש אלפי מדרגות, מדרגה אחר מדרגה, עלייה אחר עלייה. כך גם בהמשכה מלמעלה למטה יש

ה"אלפים" הם מדרגות העולות, שכל אחת מהן גבוהה מקודמתה. בכיוון ההפוך, מלמעלה למטה, האור יורד באמצעות צמצום אחר צמצום.

כמה צמצומים צמצום אחר צמצום עד שיהיה גי"ע העליון תענוג הנבראים ונקי אלפים ששרשם בחינת אלפי"ן מילוי שם מ"ה הוי"ה במילוי אלפי"ן.²⁹

צמצומים רבים, צמצום אחר צמצום, עד שהגן עדן העליון נעשה תענוג שהנבראים יכולים לקבל. מדרגות אלה נקראות אלפים, משום ששורשן בכחינת אלפי"ן — מילוי שם מ"ה, הוי"ה במילוי אלפי"ן.

רק לאחר צמצומים רבים יכול להיות גן עדן העליון, תענוג שהנבראים יכולים לקבל. מדרגות אלה נקראות אלפים משום ששורשן באות אל"ף: שם מ"ה הוא שם הוי"ה שאותיותיו נכתבות במילוי אלפי"ן (ויד"ן ויד"ל"ת, ה"א-א"ל"ף, ו"ו-א"ל"ף-ו"ו, ה"א-א"ל"ף), שערך המספרי 45, מ"ה.

קטע 5 • 81-9

צורת האליף

8 וענין אליף זו היא אליף דאחי' אנא עתיד וזמין לאתגלגלה^{30, 31} כי אי משמש על העתיד³²

ופירוש האליף הזאת הוא שהיא האליף של "אהיה" — "אני עתיד ומוכן להתגלות", שכן האליף מציינת את העתיד, האליף הזאת היא האות הראשונה בשם "אהיה", שהזוהר מפרש כ"אני מוכן להתגלות"; אדמו"ר הזקן מוסיף "עתיד". בעברית, אליף בראש פועל מציינת גוף ראשון בעתיד, כמו "אעשה", ולכן האליף מסמלת את מה שעומד להתגלות.

וגם כל ירידת ההמשכות הם בבחי' אליף. כי אי הוא יו"ד למעלה ויו"ד למטה וי"ו באמצע.

וגם כל ירידת ההמשכות היא בבחינת אליף. שכן האליף מורכבת מיו"ד למעלה, יו"ד למטה וי"ו באמצע,

יתרה מזו, כל ירידה של אור נושאת את צורת האליף: האות מצוירת כיו"ד למעלה, יו"ד למטה וי"ו ביניהן.

להורות כי ההמשכה שהיא הוא"ו היא באה ע"י צמצום שהיא היו"ד שבראש שבלעדי הצמצום א"א להיות המשכה והתגלות באופן אחר אלא היה הכל ענין אחד.³³

להורות שההמשכה, שהיא הווי"ו, באה באמצעות צמצום, שהוא היו"ד שבראש. כי בלי הצמצום לא תיתכן המשכה והתגלות באופן אחר; הכול היה נשאר ענין אחד.

הווי"ו, קו הנמשך כלפי מטה, מסמלת את ההמשכה; היו"ד העליונה, שהיא נקודה בלבד, מסמלת את הצמצום שצריך להקדים לה. בלי צמצום לא היה אפשר לגלות דבר בצורה אחרת ונמוכה יותר; הכול היה נשאר אחד.

9 ואח"כ חוזרת ומתצמצמת ההמשכה להיות כמו בחי' יו"ד למטה להיות משם בחי' צמצום והמשכה

אחרת וכך

לאחר מכן ההמשכה מצטמצמת שוב, ונעשית כבחינת יו"ד למטה, כדי שממנה תבוא בחינה של צמצום והמשכה נוספת. וכך

לאחר שההמשכה יורדת, היא מצטמצמת שוב לנקודה, בדומה ליו"ד התחתונה של האליף. נקודה זו נעשית התחלה של צמצום והמשכה נוספים.

הוא סדר כל ההשתלשלות³⁴ הכל הן בחי' אלפיי"ן וזהו לאלפים בין בעושה חסד בבחי' אברהם חסד דאצי' ובין בנוצר חסד בחי' משה.

הוא סדר כל ההשתלשלות: כולן בחינות של אלפיי"ן. וזהו [פירוש] "לאלפים" — הן ב"עושה חסד", בבחינת אברהם, חסד דאצילות, והן ב"נוצר חסד", בבחינת משה.

לכן כל סדר העולמות הוא רצף של אלפיי"ן, זו אחר זו, וזהו ה"אלפים" שבפסוקים. הדבר אמור הן ב"עושה חסד" — מדרגתו של אברהם, חסד דאצילות — והן ב"נוצר חסד" — מדרגתו של משה.

קטע 6 • 101

אברהם, משה וממשיכיהם

10 והנה בחיי אברהם בעושה חסד נמשך רק באצ"י דאיהו וחיוהי חד כי המשכה זו היא מז' שמות שאינן

נמחקין שהוא במ"ט ימי הספירה שם יש ג"כ אלפים מדרגות

והנה, בחינת אברהם בעשיית חסד נמשכת רק באצילות, שבו "הוא וחיותיו אחד", שכן המשכה זו היא משבעת השמות שאינם נמחקים, והיא כנגד ארבעים ותשעת ימי הספירה; גם שם יש אלפי מדרגות.

עשיית החסד של אברהם מגיעה רק עד אצילות, העולם שבו ה' וחיותיו אחד, משום שהיא נמשכת משבעת השמות שאינם נמחקים, כנגד ארבעים ותשעת ימי ספירת העומר. גם שם יש אלפי מדרגות.

אבל בחיי נוצר חסד בחיי משה³⁵ הוא בשער החמישים שהוא הכתר תר"ך עמודי אור כמו עמוד שמחבר מעלה ומטה.

אבל בחינת "נוצר חסד", בחינתו של משה, היא בשער החמישים, שהוא כתר — תר"ך עמודי אור, בדומה לעמוד המחבר בין מעלה למטה.

"נוצר חסד" של משה נמשך משער החמישים, שהוא כתר. ערכה המספרי של המילה כתר הוא 620, ולכן כתר נקרא "תר"ך עמודי אור"; כמו עמוד, הוא מחבר בין מעלה למטה.

ולכן המשיך גם בבי"ע עולמות הנפרדים משם יפרד³⁶ כו'. משה שפיר קאמרת.³⁷ רבא בחיי משה. ורב יוסף אמר מרא דאברהם³⁸ שכל אי מכיר בחינתו.

ולכן המשיך גם בבריאה, ביצירה ובעשיה, העולמות הנפרדים, [כפי שנאמר] "משם יפרד" וכו'. "משה, יפה אמרת": רבא היה מבחינתו של משה. ורב יוסף אמר: "אדונו של אברהם", שכן כל אחד מכיר את בחינתו שלו.

לכן משה יכול היה להמשיך את האור גם בבריאה, ביצירה ובעשיה, עולמות שבהם הנבראים נראים כמציאות נפרדת, שעליהם נאמר בתורה "משם יפרד". בגמרא פנה רב ספרא לרבא ואמר לו "משה, יפה אמרת", כי רבא היה מבחינתו של משה; ואילו רב יוסף קרא "אדונו של אברהם!" — כל אחד מהם זיהה את הבחינה שלו.

וכל ראשי ישיבות שבכל דור הן בחיי משה³⁹ שהרי הוא הממשיך הדחילו ורחימו (ועמ"ש ע"פ וידבר אל ראשי המטות^{40,41} כו').

וכל ראשי הישיבות שבכל דור הם מבחינתו של משה, שהרי הוא הממשיך את היראה והאהבה. (ועיינו במה שנכתב על "וידבר אל ראשי המטות" וכו').

ראשי הישיבות שבכל דור הם מבחינתו של משה, שכן בחינה זו היא הממשיכה את היראה והאהבה. ההפניה שבסוגריים היא למאמר בלקוטי תורה על "וידבר משה אל ראשי המטות".

בעבודה

רבי זירא, שהתענה כדי לשכוח את התלמוד הבבלי שלמד מתוך אהבה ויראה, מלמד שעלייה למדרגה גבוהה יותר פירושה להרפות אפילו מההבנה והתענוג של המדרגה שמתחתיה. וראשי הישיבות שבכל דור הם מבחינת משה: באמצעותם נמשכות למטה אהבה ויראה.

שאלות לשיחה

1. מדוע רק דבר שנעלה מההבנה בין מעלה למטה יכול להגיע עד למטה ממש? כיצד הדימוי של אופן בתוך אופן ממחיש זאת?
2. מה ההבדל בין ארבעים ותשעת ימי העומר לבין השער החמישים שהתגלה בשבועות, ומדוע ניתנה התורה בשער החמישים?
3. מה ההבדל בין "נוצר חסדי" ל"עושה חסדי", ומה מלמד מקומם בפסוקים, לפני או אחרי "פוקד עוון אבות", על כל אחד מהם?
4. מדוע הנשמה צריכה לשכוח אפילו הבנה ותענוג קדושים כדי לעלות למעלה, כפי שרבי זירא שכח את התלמוד הבבלי?
5. מה מלמדת צורת האליף — יו"ד, וי"ו ויו"ד — על האופן שבו כל המשכה של אור מתרחשת?

הערות

פסקה 1

1 מראיהם ומעשיהם

נוסח נוסף של מאמר זה: הנחת אדמו"ר האמצעי, שנדפסה ב־Sefer HaMaamarim 5566 בעמ' 212, וכותרתה "Chag HaShavuot" (חג השבועות).

הערת קה"ת

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי — בסה"מ תקס"ו ע' ריב ורשום "חג השבועות". בכרך באב"י 17 רשום "ביאור שני על משה ידבר הנ"ל". באוה"ת פ' כי תצא ע' תתפז מציין לד"ה זה בשם: "ד"ה כאשר יהי האופן כ"י (שבועות תקס"ו)". ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. ד"ה מראיהם ומעשיהם במאמרי אדה"א במדבר ח"ב ע' תכו מיוסד על מאמר זה. מאמר זה נתבאר בד"ה מראיהם ומעשיהם — יום ב' דחג השבועות תשל"ב. בהתמים חוברת ב דף מז, א (ומועתק גם בהיום יום י"ח שבט): "כ"ק אדמו"ר הצ"צ ספר לבנו אאזמ"ר מהר"ש, אשר הדרוש ומראיהם ומעשיהם — תורה אור פ' יתרו — הוא דרוש הראשון שאמר הרב המגיד ממעזריטש בשעת קבלו את הנשיאות — חג השבועות תקכ"א — כפי אשר שמעו רבינו הזקן מפי הרמ"מ מהאראדק — בעל פרי הארץ — שהי' באותו מעמד, רק שרבינו ביאר הדרוש ע"פ סגנונו". עכ"ל. וכ"ה בד"ה זה תשל"ב בסופו.

2 מראיהם ומעשיהם

יחזקאל מתאר את האופנים שלצד החיות: "מראיהם ומעשיהם כאילו היה אופן בתוך אופן". אדמו"ר הזקן מפרש זאת כאופן קטן בתוך אופן גדול, שבו העליון והתחתון מתחלפים במקומותיהם.

Ezekiel 1:16 יחזקאל א':ט"ז

מִרְאָה הָאֹפָנִים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תְּרִשִׁישׁ וְדֹמוֹת אֶחָד לְאַרְבַּעָתָן וּמִרְאֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּאֶשֶׁר יִהְיֶה הָאֹפֶן בְּתוֹךְ הָאֹפֶן:

The appearance of the wheels and their work was like unto the colour of a beryl; and they four had one likeness; and their appearance and their work was as it were a wheel within a wheel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, טז. ראה באוה"ת נ"ך כרך ח ע' שצו בפ"י אופן.

3 כמו אופן קטן בתוך אופן גדול

שני מקומות ב־Or HaTorah שהערה מפנה אליהם בקשר לדימוי של אופן קטן בתוך אופן גדול.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת פ' כי תצא ע' תתפז. פ' יתרו כרך ח ע' ב'יתקעז.

4 רוח החיה באופנים

בהנחת אדמו"ר האמצעי נשאלת השאלה במפורש: "ולכאורה צריך להבין תחילה למה נאמר 'רוח החיה' בלשון יחיד, ולא נאמר 'רוח החיות'".

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ו ע' ריב "לכאורה יש להבין מה שאמר ורוח החיה לשון יחידוי ולא אמר רוח החיות".

5 רוח החי באופנים

האופנים הלכו לכל מקום שאליו הלכה הרוח, "כי רוח החיה באופנים". אדמו"ר הזקן שואל מדוע הפסוק אומר "החיה" בלשון יחיד, אף שהיו ארבע

חיות.

Ezekiel 1:20 יחזקאל א':כ'

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָׁם רוּחַ לִלְכָת יֵלְכוּ שָׁמָּה רוּחַ לִלְכָת וְהָאֹפָנִים יִנָּשְׂאוּ לְעִמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאֹפָנִים:

Whithersoever the spirit was to go, as the spirit was to go thither, so they went; and the wheels were lifted up beside them; for the spirit of the living creature was in the wheels

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

יחזקאל א, כ. כא.

6 רוח החיה באופנים

בפסוק הבא הדבר חוזר: כשהחיות הלכו, עמדו או התרוממו מן הארץ, האופנים עשו כמוהן, "כי רוח החיה באופנים".

Ezekiel 1:21 יחזקאל א':כ"א

בְּלִכְתָּם יֵלְכוּ וּבְעִמָּדָם יַעֲמְדוּ וּבִהֲנִשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאֹפָנִים לְעִמָּתָם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאֹפָנִים:

When those went, these went, and when those stood, these stood; and when those were lifted up from the earth, the wheels were lifted up beside them; for the spirit of the living creature was in the wheels

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 2

7 פני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל

לכל אחת מארבע החיות היו פני אדם, פני אריה מימין, פני שור משמאל ופני נשר. אדמו"ר הזקן מבחין בין האריה והשור, שכל אחד מהם נמצא בצד אחד, לבין אדם, הכולל אותם.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י'

וְדֹמוֹת פָּנֵיהֶם פָּנֵי אָדָם וּפָנֵי אַרְיֵה אֶל־יְמִינִי לְאַרְבַּעָתָם וּפָנֵי־שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעָתָם וּפָנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעָתָם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

8 אדם אדמה לעליון

חיבור קבלי שהערה מביאה כמקור לקישור אדם ל"אדמה לעליון".

Numbers 13:2 במדבר י"ג:ב'

שְׁלַח־לָךְ אַנְשִׁים וַיָּתְרוּ אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֶשְׁר־אֲנִי נָתַן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִשָּׁה אֲבֹתָיו תִּשְׁלָחוּ כָל־נָשִׂיא בָהֶם:

Send thou men, that they may spy out the land of Canaan,' which I give unto the children of Israel; of every tribe of their fathers shall ye send a man, every one a prince among them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

פסוקה 4

14 משה ידבר

בסיני, כאשר קול השופר הלך והתחזק, "משה ידבר והאלקים יענו בקול".
אדמו"ר הזקן מצטט זאת כדי להראות שההמשכה במתן תורה נעשתה
באמצעות משה.

Exodus 19:19 שמות י"ט:י"ט

וַיְהִי קוֹל הַשֹּׁפָר הוֹלֵךְ וְחֶזֶק מֶשֶׁה מֵאֵד וְחֶזֶק יִדְבָּר וְהָאֱלֹקִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל:

And when the voice of the horn waxed louder and louder,
Moses spoke, and G-d answered him by a voice

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 ותחסרהו מעט מאלקים

הפסוק בתהילים אומר על האדם: "ותחסרהו מעט מאלקים". הגמרא
דורשת זאת על משה, שקיבל את כל שערי הבינה חוץ מאחד.

Psalms 8:6 תהילים ח:ו

וּתְחַסְרֶהוּ מֵעֵט מַאֲלָקִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ:

Yet Thou hast made him but little lower than the angels, And
hast crowned him with glory and honour

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים ח, ו.

16 המי"ט שערי בינה נמסרו לו

אחד משני החכמים, רב או שמואל, אומר: "חמישים שערי בינה נבראו
בעולם, וכולם ניתנו למשה חסר אחד, שנאמר: 'ותחסרהו מעט מאלקים'."
אדמו"ר הזקן לומד מכך שמה עמד סמוך לשער החמישים.

Rosh Hashanah 21b:11-12 ראש השנה כ"א ב:י"א-י"ב

רַב וְשִׁמּוּאֵל. חָד אָמַר: חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִּינָה נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם, וְכוּלָן נִתְּנוּ
לְמֹשֶׁה, חֶסֶר אֶחָד, שְׁנָאָמַר: "וּתְחַסְרֶהוּ מֵעֵט מַאֲלָקִים". "בִּקְשׁ קְהֵלָת
לְמִצְוֹת דְּבָרֵי חֻפִּין" — בִּקְשׁ קְהֵלָת לְהִיטֵי כְּמֹשֶׁה, יִצְתָהּ בַּת קוֹל וְאָמְרָה
לוֹ: "וְכַתּוּב יוֹשֵׁר דְּבָרֵי אֱמֶת" — "וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar II, 115a זח"ב קטו, א

Zohar III, 216a זח"ג רטז, א

הערת קה"ת

ר"ה כא, ב. זח"ב קטו, א. זח"ג רטז, א.

17 וכדיאיתא בזוהר ע"פ ויקרא

כאשר הוי' עבר לפני משה בסיני, "ויקרא: הוי' הוי' אל רחום וחנון..." —
פתיחת שלוש-עשרה מידות הרחמים. בעקבות הזוהר, אדמו"ר הזקן מפרש
את "ויקרא" כקריאה של משה, הקורא וממשיך את שם הוי'.

Exodus 34:6 שמות ל"ד:ו

הערת קה"ת

שמות לד, ו. נתבאר באוה"ת תשא ע' כ"סז.

18 נוצר אותיות צנור ואותיות רצון

הרבי מציין שמאמר זה, הביאור ל"ידבר... ראשי המטות" בלקוטי תורה
(פרק ג) ומקומות נוספים מביאים את חילוף האותיות בלי לציין מקור. הוא
מצא את אותיות "רצון" במילה "נוצר" בכתבי הארז"ל ובפרי עץ חיים
(שער הסליחות, פרק ח), ואת אותיות "רצון" במילה "צנור" במקדש מלך
על זוהר ח"ב 156a ובזוהר הרקיע על זוהר ח"א 50a.

הערת קה"ת

9 אדמה לעליון

בישעיהו, המילים "אדמה לעליון" הן התרברבותו של מלך בבל. ספרי
הקבלה המצוטטים בהערת קה"ת קושרים את השם אדם למילה זו, אדמה.

Isaiah 14:14 ישעיהו י"ד:י"ד

אֶעֱלֶה עַל־בְּמֹתַי עַב אֲדַמָּה לְעֶלְיוֹן:

I will ascend above the heights of the clouds; I will be like
'the Most High

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10 לאדם שעל הכסא

מעל החיות ראה יחזקאל כיסא, ועל דמות הכיסא "דמות כמראה אדם עליו
מלמעלה". זהו האדם שעל הכיסא, שאדמו"ר הזקן אומר שהבחינה של אדם
שבין החיות דומה לו.

Ezekiel 1:26 יחזקאל א:כ"ו

וּמִמַּעַל לָרִקְעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ כְּמֶרְאָה אֶבֶן־סַפִּיר דְּמוּת כֶּסֶּא וְעַל דְּמוּת
הַכֶּסֶּא דְּמוּת כְּמֶרְאָה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה:

And above the firmament that was over their heads was the
likeness of a throne, as the appearance of a sapphire stone;
and upon the likeness of the throne was a likeness as the ap-
pearance of a man upon it above

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

11 שו"ה וזהו — רוח החיה . . פני ארי

בכתב היד הנוסח כאן הוא: "גם באופנים, שהם בעשיה, ולכן נאמר עליהם
ימעשיהם", מה שאין כן בחיות (וזהו רוח החיה הידועה: היא בחינת כללות
ארבע החיות, שכללותן היא בחינת אדם, ככתוב 'ויהי האדם לנפש חיה'):
כי פני..."

הערת קה"ת

בבוכך 17 נמצא במקומו: גם באופנים שהם בעשי' ולכן נאמר בהם ומעשיהם,
משא"כ בחיות (וזהו רוח החיה הידועה הוא בחי' כללות של הדי' חיות
שכללות הוא בחי' אדם כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה): כי פני.

פסוקה 3

12 בחג השבועות גילוי של שער החמישים

לקוטי תורה על שיר השירים מפנה את הקורא למאמר זה בעניין השער
החמישים, ומוסיף שלפי כתבי הארז"ל שער החמישים של בינה נמצא
בשליש העליון של תפארת דבינה.

הערת קה"ת

ראה לקו"ת שה"ש מז, ד שמציין לכאן. ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 996 בהערה
12-10.

13 שער החמישים הוא הכולל ומקיף כל הבחי'

לקוטי תורה מסביר שארבעים ותשעת שערי בינה הם שבע המדות
העליונות, שכל אחת מהן כוללת משבע, ושהשער החמישים כולל את כל
ארבעים ותשעה; שם הם נעשים אחד ואינם מתפצלים כפי שהם מתפצלים
למטה. זהו השער המחבר את כולם, ובקטע מובא ציטוט מ-Etz Chaim,
Sha'ar Arich Anpin, ch. 14.

הערת קה"ת

ע"ח שער א"א פ"ד. ראה לקו"ת במדבר י, ד וש"נ.

פסוקה 5

23 פ"א אלפים

לקוטי תורה מפרש את "נוצר חסד לאלפים" כך שמ"נוצר", שאותיותיו הן אותיות "רצון", נמשכת ומתפשטת מדרגת האלפים, ככתוב: "אאלפך חכמה, אאלפך בינה"; והוא מפנה את הקורא למאמר זה על "לאלפים".

הערת קה"ת

בלקו"ת פי וזאת הברכה צג, ג מציין לכאן.

24 נהר דינור

רבי שמעון מלמד שכאשר הגשמה יוצאת מן העולם הזה היא נשפטה, ולאחר מכן כל הגשמות חייבות לעבור ב"נהר האש הזורם" ולטבול בו. אדמו"ר חזקן מסתמך על כך כדי להסביר את הטבילה שבין העולם הזה לגן עדן.

Zohar I, 201a זח"א רא, א

Zohar II, 211b זח"ב ריא, ב

הערת קה"ת

זח"א רא, א. זח"ב ריא, ב. ועי' לעיל פי מקץ לא, א. לקמן קיח, א. לקו"ת פי בשלח א, ד. ויקרא הוספות נב, ב, פי מטות פג, א [שם מציין לכאן]. מאמרי אדמו"ר אתהלך לאוני עי קבו. קסח. מאמרי אדמו"ר דרושי חתונה כרך ב עי תקטו ובמ"מ לשם. אוה"ת פי חיי שרה קלב, א.

פסוקה 6

25 נהר דינור

הוזהר (ויקהל) אומר שכאשר נשמה שהייתה בגן עדן התחתון עולה למעלה, עליה להיפרד מכל מראה של העולם הזה; לכן מעבירים אותה בנהר של אש והיא מיטהרת לגמרי. זהו הנהר השני של אש שמתאר אדמו"ר חזקן, בין גן עדן התחתון לגן עדן העליון.

Zohar, Vayakhel 24:325-332 ספר הזהר, ויקהל כ"ד:שכ"ה-ש"ב

26 שמצינו בגמרא

שם מביא אדמו"ר חזקן את מאה הצומות של רבי זירא כדי לשכוח את התלמוד הבבלי, ומפנה למאמר הזה: הדבר דומה למי שעולה מגן עדן התחתון לגן עדן העליון וצריך לשכוח לגמרי את ההבנה שבגן עדן התחתון.

הערת קה"ת

בבא מציעא פה, א. ראה גם לקמן קיח, א.

27 ממעשה דקטינא חריך שקיה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ראה בבא מציעא פה, א.

28 קטינא חריך שקיה

כשרבי זירא עלה לארץ ישראל, הוא צם מאה צומות כדי לשכוח את התלמוד הבבלי, ועוד מאה כדי שאש הגיהנום לא תשלוט בו; הוא היה בוחן את עצמו בתנור מחומם, עד שפעם אחת נצרכו רגליו והוא כונה "הקטן שרגליו נצרכו".

Bava Metzia 85a:22-23 בבא מציעא פ"ה א:כ"ב-כ"ג

כל תלתיני יומי הנה בדיק נפשיה: שגר תנוקא סליק ויתבי בגויה ולא הנה שלטא בקה נורא. יומא חד יתבו בקה רבנן עינא ואיחרכו שקיה, וקרו לקה "קטיני חריך שקיה". אמר רב יהודה אמר רב: מאי דקתיב "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ", דבר זה

באג"ק כרך ב לכ"ק אדמו"ר זי"ע עי קיט בהערה כי וז"ל "בתורא (ד"ה מראיהם ומעשיהם), בלקו"ת (ביאור לד"ה וידבר גוי ראשי המטות פ"ג) ועוד, הובא דנזור אותיות צנור ואותיות רצון, בלי הוראת מקור, ולע"ע מצאתי בכתבי האריז"ל בל"ת (פי' תולדות ופי' תשא ובמקומות המקבילים בסי' הלקו"ת) ובפ"ח (שער הסליחות פ"ח. ובמקומות המקבילים בשער הכוונות ובסי' האריז"ל) דנזור אותיות רצון, ובמקדש מלך לזח"ב קנו, א. ובוהר הרקיע לזח"א [ג, א] (הובא בלקו"ת ד"ה את קרבני לחמי — השני — ספ"ב) דנזור אותיות רצון, עכ"ל. ראה גם לעיל סא, ג. דרך מצותיך קצו, א. המשך תערב פרק טו (ח"א עי קכג) שמציין לכאן.

19 ועשתה את צפרניה

על אישה שנשבתה במלחמה אומרת התורה שעליה לגלח את ראשה "ועשתה את ציפורניה", כלומר לטפל בהן. אדמו"ר חזקן מבין את "ועשתה" במשמעות של תיקון, סידור.

Deuteronomy 21:12 דברים כ"א:י"ב

וְהִבֵּאתָהּ אֶל־תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְגִלַּחְתָּ אֶת־רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת־צִפּוֹרְנֶיהָ:

then thou shalt bring her home to thy house; and she shall
;shave her head, and pare her nails

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 ומדרגת אברהם חסד דאצי

איגרת הקודש 15 מסבירה שאהבתו הגדולה של אברהם הייתה אור החסד העליון דאצילות שהאיר בנשמתו ועשה אותו למרכבה; אך לאחר שירד באמצעות צמצומים רבים לא היה לו כל יחס לאותו חסד, כשם שאין יחס בין אפר לעץ, ולכן אמר: "ואנכי עפר ואפר".

הערת קה"ת

ראה אגה"ק סי' טו ובליקוט פירושם — חיטריק שם.

21 נוצר חסד . . פוקד עון אבות

שלוש-עשרה מידות הרחמים ממשיכות: "נוצר חסד לאלפים, נושא עון ופשע וחסאה ונקמה...". ולאחר מכן: "פוקד עון אבות על בנים". אדמו"ר חזקן מושה סדר זה לעשרת הדיברות, שבהם "עושה חסד" מופיע אחרי עון האבות.

Exodus 34:7 שמות ל"ד:ז

נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחסאה ונקמה לא ינקח פקד עון אבות על-בנים ועל-בני בנים על-שלישם ועל-רבעים:

keeping mercy unto the thousandth generation, forgiving iniquity and transgression and sin; and that will by no means clear the guilty; visiting the iniquity of the fathers upon the children, and upon the children's children, unto the third and unto the fourth generation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות לד, ז.

22 משא"כ נוצר חסד היא בחי' חסד שלמעלה

אור התורה על האוינו מצטט נקודה זו, שלפיה "נוצר חסד" הוא חסד שלמעלה מסדר העולמות; ההערה מפנה לעיין שם.

הערת קה"ת

מובא באוה"ת פי האוינו עי' אתרמו, ע"ש.

פסוקה 7

29 במילוי אלפיי

אור התורה מסביר שהאלפיי כאן הן אות אל"ף של שם אהי, כפי שנאמר בקטע הבא.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת פ' כי תשא ע' אתתקוב שהוא ענין אות האלף דשם אהי ע"ש. ראה מק"מ לזח"ב פט, א בשם הארז"ל.

פסוקה 8

30 אנא עתיד וזמין לאתגלותא

רבי אלעזר מבאר את שמותיו של ה': ה"אחיה" הראשון הוא הנעלם העליון, "אחיה אשר אחיה", שאינו ידוע; ואילו "אשר אחיה" פירושו: אני מוכן להתגלות. אדמו"ר הזקן מפרש את האל"ף של "אחיה" במשמעות זו.

Zohar III, 11a זח"ג י"א, א

הערת קה"ת

ראה זח"ג י"א, א. סה. ב. בלקו"ת מצורע כד, ד מציין לכאן.

31 אנא עתיד וזמין לאתגלותא

הזוהר (אחרי מות) מבאר ש"אחיה" הוא הכלל הנעלם הכולל הכול, ושי"אשר אחיה" פירושו שהוא מוכן (זמין) להוציא ולהביא לידי גילוי את כל הפרטים, ולגלות את השם העליון.

Zohar, Achrei Mot 26:165-28:175 ספר זוהר, אחרי מות כ"ו:קס"ה-כ"ח:קע"ה

He said 'This name is all-comprehensive. The first Ehyeh (I shall be) is the comprehensive framework of all when the paths are still obscure, and not yet marked out, and all is still undisclosed. When a beginning has been made and the Stream has started on its course, then it is called Asher Ehyeh (That which I shall be), meaning: Now I am ready to draw forth into being and create all, now I am the sum total ... of all individual things. "That I am": to wit, the Mother is

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

32 כי אלף משמש על העתיד

בהעתקה של אדמו"ר המאצעי מובאות דוגמאות לאל"ף של העתיד: "כמו אעשה, ארצה, אפקוד".

הערת קה"ת

בסה"מ תקס"ו ע' רטו "כמו אעשה, ארצה, אפקוד".

33 כי א' הוא יו"ד למעלה כו'

לקוטי תורה מסביר את הווי"ו שבאמצע האל"ף, הנמשכת באלכסון משמאל לימין: הקצה השמאלי שלה גבוה, והוא גבורה, והקצה הימני נמוך, והוא נצח; כך הקו מחבר את הגבורה עם הנצח. הוא מפנה את הקורא למאמר הזה להרחבה על צורת האל"ף.

הערת קה"ת

בלקו"ת פ' ראה כז, ג. מציין לכאן.

פסוקה 9

34 וכך הוא סדר כל ההשתלשלות

בתמליל נשאל מדוע, לפי זה, הווי"ו שבאמצע האל"ף מצוירת באלכסון ולא בקו ישר. התשובה היא שהמשכה צריכה לעבור באלכסון, דווקא משמאל

לימין, ככתוב: "שמאלו תחת לראשי".

הערת קה"ת

בתקס"ו ע' רטו הקשה שלפ"ז היה מהראוי שיהי' הווי"ו שבאמצע אות האל"ף מתמשך ביותר ולא באלכסון, ומתרץ שיש בזה ענין עמוק לייח שהמשכה צריך להיות באלכסון שמשמאל לימין דוקא וכמ"ש שמאלו תחת לראשי ע"ש.

פסוקה 10

35 שו"ה חסד — בחי' משה

בכתב־היד נוסף לאחר מילים אלו: "כי רצון שווה למשה בגימטריה)".

הערת קה"ת

בבז"ק 17 הנ"ל נוסף "כי רצון בגימט' משה". ובאוה"ת פ' תצוה ע' איתרג "היינו כי נוצר גימט' משה עם הכולל". וכ"ה באוה"ת שמות כרך ז ע' ביתשסג. ביהל אור ע' תקה. וראה ד"ה כי ידעתיו תרל"ד ע' נא.

36 משם יפרד

"נהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם ייפרד והיה לארבעה ראשים. אדמו"ר הזקן מיישם את הביטוי "משם ייפרד" על בריאה, יצירה ועשיה, העולמות הנפרדים.

Genesis 2:10 בראשית ב':י

וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 משה שפיר קאמרת

כאשר רבא פירש משנה, רב ספרא הקשה עליו ופנה אליו בתואר "משה": "משה, שפיר קאמרת?! אדמו"ר הזקן רואה בתואר זה סימן לכך שרבא היה במדרגתו של משה.

Shabbat 101b:3 שבת ק"א ב:ג

אמר לקה רב ספרא: משה, שפיר קאמרת?! "מטלטלין מזו לזו" תנו! אלא אמר רב ספרא: לא נצרכה אלא לערב ולטלטל מזו לזו, וכדתנא: ספינות קשורות זו בזו — מערבין ומטלטלין מזו לזו. נפקסו — נאסרו. קזרו ונקשרו, בין שוגגין ובין מזידין בין אנוסין בין מוטעין — קזרו להיתרן הראשון.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת קא, ב. וש"נ. בלקו"ת תוריע כד, ג מציין לכאן.

38 ורב יוסף אמר מרא דאברהם

כשהבין שהתבלבל בין מילה אחת לאחרת בדבר תורה, קרא רב יוסף: "ריבוננו של אברהם!" אדמו"ר הזקן רואה בשבועה זו סימן לכך שרב יוסף היה מושרש במדרגתו של אברהם.

Eruvin 75b:9 עירובין ע"ה ב:ט

אמר להו רב ביבי: לא תציתו לקה, אָנָּא אַמְרִיתָהּ נִיחָלָה, וּמִשְׁמִיחָ דְּרַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה אַמְרִיתָהּ נִיחָלָה, הוֹאִיל וְאֲנִי קוֹרָא בְּהוּן רַבִּים בְּחִיצוֹנָה. אָמַר רַב יוֹסֵף: מָרִיחָ דְּאַבְרָהָם! "רַבִּים" בְּ"רַבִּי" אִיחָלָה לִי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

עירובין עה, ב. וש"נ.

39 וכל ראשי ישיבות . . בחיי משה

פירוש הצמח צדק לתהילים, המובא בהערה לעניין היותם של ראשי הישיבות מבחינתו של משה.
הערת קה"ת
ראה יהל אור ע' תקע.

40 ע"פ וידבר אל ראשו המטות

המאמר שאליו מפנה הטקסט: "ראשי המטות" הם רצון הלב (רעותא דלבא), המפנה את מידות הנפש לחסד ולאהבת ה'; רצון זה נמשך מבחינתו של משה, הדעת העליונה, המנהיג וממשיך בחינה זו למטה. ההפניה חוזרת ל"משה ידבר" ולמאמר זה.
הערת קה"ת
לקו"ת מטות פב, א. ושם מציין לכאן.

41 וידבר אל ראשי המטות

פרשת מטות פותחת בפסוק "וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל". הטקסט מפנה למאמר על פסוק זה, שנדפס בלקוטי תורה, העוסק במשה ובראשי העם.

Numbers 30:2 במדבר ל':ב'

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' And Moses spoke unto the heads of the tribes of the children of Israel, saying: This is the thing which the L-RD hath commanded.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מזים חנינמי ולא מסחר. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/yisro/5/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק